

ВПЛИВ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ТЕХНОПАРКІВ В УКРАЇНІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті висвітлено суть, основні завдання та призначення технологічних парків як одного із ефективних засобів поліпшення інноваційного розвитку, а також особливості їх функціонування в Україні.

Ключові слова: технологічний парк, державна підтримка, інновація

Abstract

In the article essence, basic tasks and settings of technological parks, is reflected as one of effective facilities of improvement of innovative development, and also feature of their functioning, in Ukraine.

Keywords: technological park, state support, innovation

Вступ

Тенденції розвитку сучасної економіки зумовлюють еволюцію форм організації інноваційної сфери. Ефективними формами все більше стають інтегровані освіти, які забезпечують необхідну взаємодію науково-технічного і виробничого потенціалів, прискорення інноваційного процесу та підвищення його результативності. До основних інтегрованих утворень відносяться технопарки, які при відповідній системі управління і державної підтримки сприяють ефективному відтворенню інноваційного потенціалу країни. Досвід створення і функціонування технопарків в нашій країні і за кордоном підтверджує їх ключову роль в створенні науково-технічної бази для вирішення соціально-економічних завдань. Визнання державної важливості збереження і підтримки технопарків як ефективних форм організації інноваційної діяльності, на основі яких здійснюється стратегія стимулювання економічного зростання, є одним з ключових моментів переходу до інноваційної економіки. У зв'язку з цим, необхідний науково-обґрунтований підхід до оцінки вітчизняної практики та використання досвіду економічно розвинених країн в області розробки і реалізації заходів державної підтримки діяльності технопарків.

Дослідники

Аналізові різних аспектів інноваційної діяльності технопарків в Україні присвятили праці відомі вітчизняні та зарубіжні дослідники, серед яких О. Блінов, Н. Вахтіна, О. Долгова, В. Третяк, Е. Фіксель та інші. У них розглянуто механізми формування інституту інновацій в економіці, цільові функції та різноманітні форми зон спеціального призначення, питання стратегії їх розвитку, правового регулювання, державного забезпечення ефективного функціонування.

Основна частина

Обмеженість числа інструментів впливу на інноваційну активність підприємств робить необхідним концентрацію інтелектуального капіталу і формування точок зростання інноваційної економіки по всьому циклу - від виникнення ідеї до промислової реалізації. Такою організаційною формою є технопарки. Технопарки створюються для надання широкого спектра послуг по підтримці інноваційного підприємництва шляхом розвитку матеріально-технічної, соціально-культурної, інформаційної та фінансової баз його становлення.

Проблема соціально-економічної значимості й ефективності керування інноваційною діяльністю відноситься до недостатньо досліджених за кордоном і мало вивчених в Україні. Перш ніж оцінити соціально-економічне значення технологічних парків, необхідно звернутися до світового досвіду, оскільки вплив, зарубіжних нововведень та інновацій може виявитися ідентичним при організації цих структур в Україні. Державна підтримка інноваційної діяльності та, зокрема, технопарків має деякі особливості.

Органи державної влади мають сприяти насамперед створенню сприятливих умов для розвитку інноваційних процесів. Без сильної державної політики в інноваційній діяльності домогтися докорінного перелому в підвищенні конкурентоспроможності вітчизняного виробника неможливо.

Технопарки розглядаються в якості зон формування кластерів розробки і виробництва конкурентоспроможної високотехнологічної продукції. Створення сприятливих умов для інновацій, максимальне зниження трансакційних витрат за рахунок розташування всіх учасників на одному

компактному майданчику з високою концентрацією кадрів різного профілю є основною метою технопарку як інноваційної інфраструктури. Технопарки можуть підтримувати компанії на різних стадіях розвитку. На їх території повинні здійснювати свою діяльність як бізнес-інкубатори, що підтримують проекти тільки на початковому етапі, діяльність яких спрямована на реалізацію венчурних проектів у сфері високих технологій, так і комерційні підприємства, які надають юридичні, фінансові, інформаційно-технологічні, маркетингові та інші послуги. Таким чином, технопарки будуть надавати набір всіх необхідних послуг підприємствам, розміщеним на їх території в сфері високих технологій, що дозволить цим підприємствам отримати значну економію витрат і сконцентруватися на своїй основній діяльності.

Для технопарків було встановлено спеціальний режим інноваційної діяльності з 2000 по 2015 р., який передбачав, зокрема, надання низки прямих та непрямих видів державної підтримки. Непряма державна підтримка використовувалась переважно для залучення прямих іноземних та приватних інвестицій, сприяла розширенню інноваційної діяльності технопарків, оскільки законодавчо передбачено обов'язкове перерахування вивільнених від оподаткування сум на спеціальні рахунки технопарків з подальшим вкладанням їх у виробничий процес. Це дає можливість гарантовано і швидко отримати визначену суму коштів для реалізації інноваційних проектів практично без навантаження на витратну частину бюджету. Пряма державна підтримка технопарків надається для часткової компенсації відсотків за кредитами. Для отримання державної підтримки всі проекти технопарків проходять багатоступінчасту процедуру експертизи та відбору на відповідність законодавчо затвердженим стратегічним довго- і середньостроковим напрямам інноваційної діяльності.

При визначенні форм і методів державної участі в інноваційному процесі можна виділити такі принципи:

- основна функція державних органів полягає не в керівництві ходом реалізації інноваційного проекту, а в сприянні його учасникам у досягненні успіху, координації інноваційної діяльності;
- державні фінансові засоби відіграють роль каталізатора для залучення недержавних інвестицій у проект, тендерів;
- державна підтримка інноваційної діяльності вимагає використання виділених принципів при формуванні та розвитку технопарків України з урахуванням конкретних регіональних особливостей.
- відповідність головним національним пріоритетам у господарській, соціальній, військовій, політичній, науково-технічній, економічній сферах, у забезпеченні екологічної та національної безпеки;
- надання державних кредитів під низькі відсотки із зобов'язанням направляти фінансові ресурси на кредитування інвестиційних та інноваційних проектів, що забезпечують розвиток пріоритетних виробництв;
- регулювання міжнародних і регіональних аспектів інноваційних процесів;
- регулювання соціальної та екологічної спрямованості інновацій, а також підвищення суспільного статусу інноваційної діяльності;
- державна підтримка інноваційної діяльності вимагає використання виділених принципів при формуванні та розвитку технопарків України з урахуванням конкретних регіональних особливостей.

Законом України «Про спеціальний режим інвестиційної й інноваційної діяльності технологічних парків» передбачаються пільги, що діють перші п'ять років з часу реєстрації інвестиційного чи інноваційного проекту, що включають звільнення від оплати митних зборів і ПДВ на ввезене устаткування, від сплати зборів у Державний інноваційний фонд. Фактично технопарки будуть платити податки в повному обсязі, але разом із тим ці платежі будуть не безадресно перераховані до бюджету, а акумулюватися на спеціальних рахунках технопарків. Зазначені засоби можуть використовуватися винятково на наукову та науково-технічну діяльність, розвиток науково-технологічних і дослідницьких баз підприємств. Це дасть змогу технопаркам згодом створити надійне джерело фінансування і рефінансування інноваційних та інвестиційних проектів, спрямованих на реалізацію новітніх проривних технологій.

Відсутність попиту національної економіки на інновації не дозволяє запустити і підтримувати механізм переходу до інноваційного розвитку. Для активного використання інновацій в економіці України і формування попиту на вироблену в технопарках продукцію представляється необхідним створення ємних внутрішніх ринків інноваційної продукції, пріоритетна державна підтримка вітчизняних виробників, підвищення частки інноваційної складової у вітчизняному виробництві та формування інфраструктури економіки знань. Рівень включення стратегічних технологій в систему прийняття практичних рішень з науково-технічного розвитку та технологічної модернізації української економіки залишається вкрай низьким. Ще не знайдено способів їх впровадження в практику інноваційної діяльності. В цьому зв'язку принципово важливим завданням є приведення системи організації і діяльності технопарків в відповідність до пріоритетних напрямів, концентрація їх

інтелектуальних і організаційних ресурсів на стратегічних технологіях, що володіють сильним потенціалом створення переваг у багатьох галузях і видах комерційної діяльності та мають міжнародне значення.

Висновки

Проаналізувавши досвід та проблеми роботи технологічних парків України, можна виділити ряд проблем: недоліки, розбіжності та непослідовність в законодавстві стосовно розвитку інноваційної сфери та технопарків (як одного з елементів інноваційної структури) України, дефіцит бюджетних коштів, коштів недержавного сектору. А в зв'язку з тим, що технопарки на сьогоднішній день є однією з небагатьох діючих інноваційних структур в Україні, і вони входять у так зване поняття «привабливий інвестиційний клімат в країні», то для залучення інвестицій необхідне подальше забезпечення розвитку технопарків. Для цього необхідно прийняття у комплексі заходів по забезпеченню стабільності держави, незмінність діючого законодавства, ліквідація корупції, залучення фінансових структур до фінансування роботи технопарків, створення розгалуженої мережі інноваційних центрів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- 1) Попович О.С. Науково-технологічна та інноваційна політика: основні механізми формування та реалізації. – К.: Фенікс, 2015. 246 с.
- 2) Блінов А. Технопарки : сутність, проблеми формування / А. Блінов // Маркетинг. – 2017. – № 3. – С. 91-97.
- 3) Семиноженко В.П. Технологічні парки в Україні: перший досвід формування інноваційної економіки // Економіка України. — 2015. — № 1. — С. 16—21.
- 4) Чудаєва І.Б. Фінансово-економічне забезпечення технопаркових структур / І.Б. Чудаєва // Вісник Сумського національного університету. Серія «Фінанси і кредит» 2016. №2. [Електрон. ресурс]. — www.nbu.gov.ua/portal/Chem_Biol/Vsnau/2016_2/18Chudaeva.pdf
- 5) Закон України Про інноваційну діяльність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

Осаволук Дмитро Павлович – студент групи Мов-156, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, fm.3mo15.osavolyuk@gmail.com.

Науковий керівник: **Кавецький В'ячеслав Валерійович** – старший викладач кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Dmytro Osavolyuk P. - student, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, fm.3mo15.osavolyuk@gmail.com.

Vyacheslav Kavetskiy V. – senior lecturer of the Department of Economics of enterprise and production management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.